

JURISPRUDENCE

Jurisprudence of Civil Law 2019 with Commentary¹

Cosmin-Răzvan MIHĂILĂ²

Partajul bunurilor comune prin hotărâre judecătorească. Stabilirea contribuției fiecărui soț la dobândirea bunurilor comune, respectiv la îndeplinirea obligațiilor comune/ Partition of property held in common ordered by court. Determining the contribution of each spouse to the acquisition of the common property, respectively to the fulfilment of common obligations

Sentința civilă nr. 1090 din 22 februarie 2019, Judecătoria Galați, Secția civilă/ Civil decision no. 1090 from 22 February 2019, Galați Court, Civil Division

Abstract: *The plaintiff referred to the court a claim for partition of property held in common acquired during the parties' marriage. As regards the differentiated co-owners' parts of the contribution requested by the plaintiff, the court found that the plaintiff had submitted evidence regarding the income earned during the marriage amounting to approximately EUR 4,000/year from different employers. As regards the income earned by the defendant, due to his active role, the court requested evidence from the tax administration, and the documents that ANAF submitted to the Court showed that he had gained an income amounting to lei 12 during the entire marital period. However, under the circumstances in which the defendant did not prove the collection of any additional income from work or other activities, by indicating his workplaces, the court could only consider the income earned in the country. Comparing these incomes, during the entire marital period of the parties, it follows that the plaintiff had benefited from significantly higher incomes compared to those earned by the defendant, and in consideration to the principle of Availability of civil proceedings, for lack of contrary evidence, the court acknowledged that the parties had a contribution of: 70% the plaintiff and 30% the defendant.*

¹ Jurisprudența este disponibilă în format electronic pe pagina de internet a Curții de Apel Galați la adresa http://portal.just.ro/44/SitePages/jurisprudenta.aspx?id_inst=44 și în Buletinul Jurisprudenței Curții de Apel Galați.

² Secțiune îngrijită de Judecător, Curtea de Apel Galați, lect.univ.dr., Facultatea de Științe Juridice, Sociale și Politice, Universitatea "Dunarea de Jos" din Galați, Romania. E-mail: cosmin.mihaila@ugal.ro.

Prin Sentința civilă nr. 1090 din 22.02.2019, Judecătoria Galați a admis cererea formulată de reclamanta C.V. în contradictoriu cu pârâtul C.G.T. și a dispus sistarea stării de devălmășie asupra bunurilor comune, reclamanta având o cotă de contribuție de 70%, iar pârâtul o cotă de contribuție de 30%. Instanța a dispus, de asemenea, atribuirea în natură către reclamantă a apartamentului cu 4 camere situat în Galați, Bld. Galați nr. 2, în valoare de 408.371 lei, echivalentul a 87.500 euro (potrivit raportului de expertiză întocmit de expert Z.M.L.), înscris în cartea funciară nr. 103497 -C1-U3. Pentru egalizarea valorică a loturilor, instanța a obligat reclamanta la plata către pârât a unei sulte în valoare de 25.155 lei, corespunzătoare cotei acestuia din urmă de 30% din masa partajabilă (după scăderea dreptului de creanță al reclamantei în cuantum de 97.356 lei), în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a sentinței. Pârâtul a fost obligat la plata către reclamantă a sumei de 7.352,37 lei reprezentând cota de contribuție de 30% la cheltuielile de judecată (taxa judiciară de timbru, onorariu avocațial redus, onorariu expert). După compensarea obligațiilor de plată reciproce între părți (sultă, drept de creanță, cheltuieli de judecată), instanța a obligat reclamanta la plata către pârât a sumei de 17.802 lei.

Pentru a hotărî astfel, Judecătoria Galați a reținut următoarea situație de fapt:

Părțile s-au căsătorit la data de 16.08.2009, potrivit certificatului de căsătorie CE nr. 690050 (f. 15), căsătorie ce a fost desfăcută prin divorț la data de 14.10.2013, conform certificatului notarial nr. 11598/14.10.2013 (f. 15).

Prin convenția notarială nr. 2027/14.10.2013 (f. 16), s-a stabilit locuința minorului C.D.M., născut la data de 16.03.2013, în imobilul din Galați, Bld. Galați nr. 2.

Prin sentința civilă nr. 837/21.11.2007 pronunțată de Judecătoria Liești i-a fost încredințat reclamantei minorul M.E. născut la 23.02.2004, din căsătoria cu primul soț M.M.

În timpul căsătoriei părțile au dobândit bunurile imobile, ce fac obiectul prezentei acțiuni:

- un apartament cu 4 camere, situat în Galați, Bld. Galați nr. 2, achiziționat prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 837/13.07.2010 (f. 18);
- un apartament cu 2 camere, situat în Galați, str. Barboși nr. 41, achiziționat prin contractul de vânzare-cumpărare autentificat sub nr. 221/04.03.2011 (f. 24), apartament ce a fost vândut după divorț, la data de 15.03.2017, prețul acestei vânzări fiind stabilit la suma de 147.500 lei, din care au fost achitați 1900 lei avans, suma de 6.520 lei

s-a achitat la semnarea contractului, iar restul diferenței de 139.080 lei s-a stipulat că se va achita prin transfer bancar în contul deschis pe numele vânzătorului C.G.T. (f. 28-30).

În drept, având în vedere data dobândirii bunurilor comune, instanța a reținut incidența art. 30 din Codul familiei:

„Bunurile dobândite în timpul căsătoriei, de oricare dintre soți, sunt de la data dobândirii lor, bunuri comune ale soților. Orice convenție contrară este nulă. Calitatea de bun comun nu trebuie să fie dovedită”. De asemenea, conform art. 32 din Codul familiei, „Soții răspund cu bunurile comune pentru:

- a) cheltuielile făcute cu administrarea oricăruia dintre bunurile lor comune;
- b) obligațiile ce au contractat împreună;
- c) obligațiile contractate de fiecare dintre soți pentru împlinirea nevoilor obișnuite ale căsniciei;
- d) repararea prejudiciului cauzat prin însușirea de către unul dintre soți a unor bunuri proprietate publică, dacă prin aceasta au sporit bunurile comune ale soților”.

Din înscrisurile aflate la dosarul cauzei, instanța a constatat că ambele apartamente, atât apartamentul cu 4 camere situat în Galați, Bld. Galați nr. 2, achiziționat la data de 13.07.2010, cât și apartamentul cu 2 camere situat în Galați, str. Barboși nr. 41, achiziționat la data de 04.03.2011, au fost dobândite de părți în timpul căsătoriei (16.08.2009-14.10.2013), astfel că li se aplică regimul legal al comunității de bunuri dobândite în timpul căsătoriei.

Din probatoriul administrat în cauză a reieșit că apartamentul cu 4 camere din Bld. Galați nr. 2, deși a fost achiziționat de la părinții pârâtului, foștii soți au plătit o diferență de preț acestora, asigurându-le alt apartament în schimb, astfel cum a declarat martorul audiat în cauză.

De altfel, în condițiile în care pârâtul nu a înțeles să probeze o situație contrară, iar vânzătorii, părinții pârâtului au declarat că au primit prețul integral al vânzării, instanța nu a putut constata o altă situație de fapt decât cea înscrisă în cuprinsul actului autentic, care beneficiază de prezumția de legalitate și veridicitate până la dovada contrară.

Faptul că reclamanta a contribuit efectiv la achiziționarea acestui imobil reiese și din înscrisurile aflate la f. 54-66, din care se observă transferul anumitor sume de bani către reclamantă, anterior încheierii contractelor de vânzare-cumpărare a apartamentelor respective.

În ceea ce privește cotele de contribuție diferențiate solicitate de reclamantă, instanța a constatat că reclamanta a depus dovezi cu privire la veniturile

realizate pe perioada căsătoriei de aproximativ 4.000 euro/an la diferiți angajatori (f. 31-87).

Cu privire la veniturile realizate de pârât, în virtutea rolului activ, instanța a solicitat dovezi de la administrația financiară, iar din înscrisurile depuse la dosar de ANAF a rezultat că acesta a realizat venituri pe toată perioada căsătoriei de 12 lei (f. 139-143).

Or, în condițiile în care pârâtul nu a dovedit încasarea unor venituri suplimentare din muncă sau alte activități, prin indicarea locurilor de muncă, instanța nu a putut avea în vedere decât veniturile înregistrate în țară.

Din compararea acestor venituri, pe toată perioada căsătoriei părților, a reieșit că reclamanta a beneficiat de venituri considerabil mai mari față de cele înregistrate de pârât, iar față de principiul disponibilității procesului civil, în lipsa unor dovezi contrare, instanța a reținut că părțile au avut o contribuție de 70% reclamanta și 30% pârâtul.

În conformitate cu dispozițiile art. 669 C.civ., nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune, astfel că instanța a dispus ieșirea din indiviziune a părților, conform cotelor mai sus reținute, asupra bunului comun.

La ieșirea din indiviziune asupra bunului comun instanța a avut în vedere, în conformitate cu prevederile art. 984 C.proc.civ., ca fiecare dintre părți să primească bunuri imobile în natură.

În consecință, instanța, având în vedere solicitarea reclamantei, necontestată de pârât, precum și faptul că reclamanta are încredințați spre creștere și educare cei doi copii minori, a dispus atribuirea în natură către reclamantă a apartamentului cu 4 camere situat în Galați, Bld. Galați nr. 2, achiziționat la data de 13.07.2010, în valoare de 408.371 lei, echivalentul a 87.500 euro (așa cum rezultă din raportul de expertiză imobiliară de la f. 162-208).

În baza art. 984 C.proc.civ., pentru egalizarea valorică a loturilor, instanța a constatat că pârâtul are dreptul la sultă în valoare de 122.511 lei, corespunzătoare cotei acestuia din urmă de 30% din masa partajabilă, în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii.

În ceea ce privește dreptul de creanță asupra sumei încasate de pârât cu titlu de diferență de preț din vânzarea imobilului situat în Galați, str. Barboși nr. 41, având în vedere că, potrivit clauzelor contractuale, diferența de preț în cuantum de 139.080 lei a fost achitată exclusiv pârâtului, instanța a constatat că reclamanta are drept de creanță asupra acestei sume, potrivit cotei de contribuție la acest apartament, respectiv suma de 97.356 lei reprezintă cota de 70% din suma încasată de pârât și care s-ar cuveni reclamantei.

Instanța a egalizat sultele la care a fost obligată fiecare parte și a obligat reclamanta la plata unei diferențe de sultă către pârât în cuantum de 25.155 lei, după scăderea dreptului de creanță de 97.356 lei convenit reclamantei.

În ceea ce privește cheltuielile de judecată, din totalul cheltuielilor de judecată în cuantum de 24.507,90 lei, instanța a constatat că reclamanta ar avea obligația de plată a acestor cheltuieli în cuantum de 70%, respectiv 17.155,53 lei, iar pârâtul ar avea obligația de plată a acestor cheltuieli în cuantum de 30%, respectiv 7.352,37 lei, astfel că a dispus obligarea pârâtului la plata către reclamantă a sumei de 7.352,37 lei, reprezentând cota de contribuție la cheltuielile de judecată (taxa judiciară de timbru, onorariul avocațial redus, onorariu expert).

Compensând sumele la care părțile au fost obligate una către alta, instanța a constatat în final că reclamanta mai are de achitat diferența de sultă de 17.802 lei către pârât.

Comentariu: Speța aduce în discuție lichidarea comunității de bunuri a soților prin hotărâre judecătorească. Spre deosebire de partajul fundamentat pe dreptul de proprietate comună pe cote-părți, când fiecărui coproprietar îi revine o cotă-parte abstractă, ideală, sub formă de fracție nominală, titularii dreptului de proprietate comună în devălmășie nu au determinată întinderea matematică a drepturilor lor. Este caracteristica principală a comunității devălmașe în general și exprimată, reprezentativ, prin comunitatea matrimonială a soților¹.

Prin urmare, partajarea bunurilor comune presupune, înainte de toate, determinarea cotei-părți ce revine fiecăruia dintre soți. În doctrină², se consideră, din această perspectivă, că în cursul partajării bunurilor comune ale soților are loc o metamorfoză a formei de comunitate, în sensul că, din momentul stabilirii cotelor, comunitatea devălmașă se transformă într-o efemeră comunitate pe cote-părți a cărei singură rațiune de a fi este să facă posibilă lichidarea comunității.

În conformitate cu dispozițiile art. 357 alin. (2) C.civ., cota-parte ce revine fiecărui soț se determină pe baza contribuției sale atât la dobândirea bunurilor comune, cât și la îndeplinirea obligațiilor comune; până la proba contrară, se prezumă că soții au avut o contribuție egală.

¹ Emese Florian, *Dreptul familiei*, Ed. Limes, Cluj, 2003, p. 204.

² Emese Florian, *Dreptul familiei*, ed. 6, Ed. C.H. Beck, București, 2018, p. 253.

Așadar, în absența unei solicitări de aplicare a unor cote diferențiate sau în prezența unei astfel de solicitări neprobate, bunurile comune se vor împărți în cote egale.

Jurisprudența și doctrina au identificat câteva criterii, care pot fi avute în vedere la stabilirea cotelor de contribuție a soților la dobândirea bunurilor comune¹:

- cotele de contribuție se stabilesc raportat la totalitatea bunurilor comune, ca o masă patrimonială, și nu pentru bunuri private izolat, individual determinate²;
- din egalitatea soților, prevăzută de lege, se poate deduce o prezumție simplă privind egalitatea contribuției lor la dobândirea bunurilor comune, consacrată de art. 357 alin. (2) teza a II-a C.civ.;
- din probele administrate în cauză pot rezulta, însă, în mod concret, cote diferite de contribuție ale soților la dobândirea bunurilor comune, diferența putând să meargă până la o cotă de 100% pentru un soț și de 0% pentru celălalt³. Iată câteva împrejurări care pot fi avute în vedere la stabilirea cotelor de către judecător: veniturile fiecăruia dintre soți⁴; munca efectivă a fiecărui soț în gospodărie și pentru creșterea copiilor; separația în fapt a soților și contribuția singulară a unuia dintre ei, pe perioada separației, la dobândirea bunurilor comune;

¹ Marieta Avram, *Drept civil. Familia*, ed. a 2-a, revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016, pp. 332-333.

² Aceste cote se determină potrivit contribuției efective aduse de soț și de soție la dobândirea bunurilor comune și la îndeplinirea obligațiilor comune raportat la comunitate în întregul său, iar nu la bunuri individual determinate. A se vedea Iustin A. Cionca, *Partajul bunurilor comune ale soților*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, pp. 279 și urm.

³ În raport cu contribuția soților la dobândirea bunurilor comune în devălmășie, cotele-părți pot fi egale, inegale sau inegalitatea poate să constea în lipsa oricărui drept a unuia dintre soți asupra bunurilor comune. Ultima soluție se impune atunci când unul dintre soți nu a avut nicio contribuție la dobândirea și conservarea bunurilor comune în devălmășie. În acest sens, a se vedea Trib. Suprem, S. civ., dec. nr. 1403/1956, în *Legalitatea populară* nr. 11/1956, p. 1956 *apud* Iustin A. Cionca, *op. cit.*, p. 279.

Încă din anul 1978, instanța supremă a statuat, cu valoare de principiu, că „la determinarea cotelor ce se cuvin soților din bunurile comune, instanța nu trebuie să pornească de la prezumția că fiecare soț are dreptul la o cotă invariabilă de 50%, ci urmează să stabilească în concret, pe bază de probe, care este întinderea dreptului fiecărui soț din dreptul de proprietate asupra bunurilor comune, în raport cu contribuția efectivă la dobândirea acestora”. A se vedea Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1738/1978, în R.R.D. nr. 4/1979, p. 52 *apud* D. Anghel, *Partajul judiciar în reglementarea noilor Coduri*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 371.

⁴ Veniturile din muncă reprezintă o sintagmă ce include, alături de veniturile salariale, și alte venituri în bani, în bunuri sau chiar în drepturi. A se vedea Iustin A. Cionca, *op. cit.*, p. 279.

- valoarea bunurilor proprii ale unui soț nu are influență în privința determinării cotei sale de contribuție la dobândirea bunurilor comune;
- sumele plătite de unul dintre soți, în timpul căsătoriei, cu titlu de obligație personală vor fi avute în vedere la stabilirea cotelor de contribuție.

Pentru dovada contribuției soților la dobândirea bunurilor comune, fiind vorba despre situații de fapt, pot fi administrate orice mijloace de probă, inclusiv martori și prezumții.

În speța analizată, comparând veniturile soților pe întreaga durată a căsătoriei (4.000 euro/an reclamanta versus 12 lei pe toată perioada căsătoriei pârâtul), instanța a concluzionat în sensul că reclamanta a beneficiat de venituri considerabil mai mari față de cele înregistrate de pârât și, dând eficiență principiului disponibilității ce guvernează procesul civil, în lipsa unor dovezi contrare, a admis cererea reclamantei de stabilire a unor cote de contribuție inegale atât la dobândirea bunurilor comune, cât și la îndeplinirea obligațiilor comune: 70% reclamanta și 30% pârâtul.

Bibliografie

Anghel, D. (2015). *Partajul judiciar în reglementarea noilor Coduri/ The judicial division in the regulation of the new Codes*. Bucharest: Hamangiu

Avram, Marieta (2016). *Drept civil. Familia, ed. a 2-a, revizuită și adăugită/ Civil law. Family, ed. 2nd, Revised and Added*. Bucharest: Hamangiu.

Cionca, Iustin A. (2015). *Partajul bunurilor comune ale soților/ The division of the joint assets of the spouses*. Bucharest: Universul Juridic.

Florian, Emese (2003). *Dreptul familiei/ Family law*. Cluj: Limes.

Florian, Emese (2018). *Dreptul familiei/ Family law*, ed. 6. Bucharest: C.H. Beck

*** Trib. Suprem, S. civ., dec. nr. 1403/1956, în *Legalitatea populară/ Popular Legality* no. 11/1956

*** Trib. Suprem, s. civ., dec. nr.1738/1978, *R.R.D/ Romanian Law Review*, no. 4/1979, p. 52.